

İlkokul Öğrencilerinin Araştırma Becerilerine İlişkin Bir Durum Çalışması

Vedat AKTEPE* Gökçe ULU**

Atıf için:

Aktepe, V. ve Ulu, G. (2023). İlkokul öğrencilerinin araştırma becerilerine ilişkin bir durum çalışması, *Journal of Qualitative Research in Education*, 33, 150-175. doi: 10.14689/enad.33.1672

Öz: Çalışmada, ilkokulda araştırma becerisine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma desenlerinden durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme ile araştırmanın çalışma grubu belirlenmiş, 20 sınıf öğretmeni ile araştırma yürütülmüştür. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu, veri toplama aracı olarak kullanılmış ve veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucuna göre: Sınıf öğretmenleri araştırma becerisi kavramını; bilgiyi öğrenmenin yolu, merak uyandıran konuları keşfetme çabası, sorunu farketme ve çözme gayreti, isteyerek eylemde bulunma, katılım sağlama, sorgulama ve gelişim gösterme olarak tanımlamışlardır. Araştırma becerisinin dersler düzeyinde yetersiz olduğu, sınıf düzeylerinde ise kısmen bulunduğu anlaşılmaktadır. Araştırma becerisinin geliştirilmesi için, öğrencinin süreçte aktif olması, öğretmenin rol model olması, merak uyandıran ve eğlendiren etkinlikleri sınıf ortamına getirmesi ve araştırma becerisini destekleyecek ilgili öğretim yöntemini ve materyalini seçip kullanması gerekmektedir. Sınıf öğretmenleri araştırma beceri eğitiminde çoğunlukla görsel, teknoloji destekli araçları ve sorgulamaya dayalı stratejileri kullanmakla birlikte, öğrencilerin araştırma becerisinin yetersiz olduğunu düşünmektedirler. Araştırmanın sonucunda öğretmenler şu önerilerde bulunmuşlardır: Okulun teknolojik imkânlarının ve kaynaklarının artırılması, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre araştırmalar yapmaya teşvik edilmesi, öğrenci özerkliklerinin desteklenmesi, etkin olarak sosyal katılımın teşvik edilmesi, aile ortamının ve öğretmen tutumunun çocuğu destekleyici nitelikte olması, güncel konularla ilgili araştırma yapmaları, araştırma için yeterli zamanın sağlanması ve yılsonunda teorik bilgilerin yanında becerilerin de değerlendirmeye alınmasını önermişlerdir.

Anahtar Kelimeler: İlkokul, sınıf öğretmeni, öğrenci, araştırma becerisi, durum çalışması.

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi:
05.04.2022
Düzeltilme Tarihi:
12.08.2022
Kabul Tarihi:
25.12.2022

Makale Türü

Araştırma

© 2023 ANI Yayıncılık. Tüm hakları saklıdır

* Sorumlu yazar: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Türkiye, vedat.aktepe@hotmail.com

** Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Türkiye, gokceulu97@gmail.com

Giriş

Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler dersi öğretim programlarında becerilere ayrı bir önem verilmiş ve becerilerin yaşama aktarılması amaçlanmıştır. Bu becerilerden birisi de araştırma becerisidir. Öğrencilerden sorunların çözümünde veya bir işi başarabilmelerinde araştırma becerisini kazanmış olmaları beklenmektedir. Bu nedenle ilkokulda beceri eğitiminin önemsenmesi ve hususiyetle üzerinde durulması gerekir. İlkokul düzeyinde öğrencilerin gözlem, sorgulama, sorun çözme ve araştırma becerileri gibi temel yaşam becerilerini kazanması bireyin yaşamında başarılı ve mutlu olmasını sağlayacaktır. Bu araştırmada araştırma becerisi üzerinde durulacaktır. Araştırma becerisi, öğrencilere farklı bakış açıları sağlayan, öğrenmelerini kolaylaştıran, problem çözme becerisi kazandıran, öğrenci özerkilğini destekleyen ve süreçte aktif rol alan öğrenciler için yararlı bir beceridir.

Lİteraürde araştırma kavramına ilişkin tanımlar incelendiğinde birçok tanıma ulaşılmıştır. Araştırma, gözlem yapmayı, soru sormayı, tahmin etmeyi, veri toplamayı, verileri kaydetmeyi, verileri düzenlemeyi, verileri açıklamayı ve araştırma sonuçlarını sunmayı içeren bir süreçtir (MEB, 2009). Araştırma işi, tetkik, araştırma, bilim ve sanatla ilgili yapılan yöntemli çalışmadır (TDK, 2011). Bu anlamda araştırma, birtakım seri bilgilerden hareket ederek yeni bir sonuca ulaşma faaliyeti (Özçelik, 2001); veya herhangi bir durumu anlama, açıklama, geliştirme ve sonucunda bilimsel bilgi üretmek amacıyla yönlendirilen, planlı ve sistematik olarak yürütülen bir incelemedir (Ekiz, 2003). Araştırma, problemi belirleyerek hipotezler oluşturma, veriler toplayarak analiz etme ve sonuçlarını tartışma gibi bilimsel süreç becerilerinin aktif olarak kullanımınıdır (McGregor, 2007). Öğrencilerin problemle karşı karşıya bırakıldığı ve bilimsel kavramları keşfettikleri bir süreçtir (Hammer, 1997). Araştırma kavramıyla ilgili tanımlar incelendiğinde, bireyin var olan bir problemi fark ettikten sonra, o problemin çözümüne yönelik bilimsel süreç yöntemlerini kullanarak bir plan oluşturma, süreçte problemi sistematik olarak inceleme, çözümler üretme, sonuçlandırma ve rapor haline getirerek sunma işinin adı olduğu söylenebilir.

Araştırmalar, problem çözmeyi amaçlamalı, probleme güvenilir çözümler bulmalı, kullanılan bilgiler bilimsel olmalı, kayıt altına alınmalı ve etik kurallarına uygun olarak hazırlanmalıdır. Araştırmada problemi tanımlama, literatür tarama, yöntemi belirleme, uygulama ve raporlaştırma hususlarına dikkat edilmelidir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2020). Bu anlamda, çeşitli konularda öğrencilere görevler verilerek ve özerklikleri desteklenerek araştırma süreci başlatılabilir. Araştırma sürecinde planlama yapılarak, bilgiler araştırılıp bulunabilir, elde edilen bilgiler analiz ve sentez yoluyla organize edilebilir ve neticede farkındalık oluşturacak yeni bilgi ve veriler ortaya konabilir (Willison & O'Regan, 2007). Ancak araştırma sürecinde araştırmanın özelliklerine ve planlamaya ne kadar özen gösterilse de bazı sorunlarla karşılaşılabilir. Bu sorunlar bazen araştırmanın kendisinden kaynaklı olabilir bazen de araştırmacıdan kaynaklanabilir. Bu sebeple araştırmayı yapan kişinin araştırma becerisine sahip olması gerekmektedir.

Beceri; bilgi gerektiren ve performans içeren karmaşık bir eylem, geliştirilmesi ve yaşama aktarılması tasarlanan kabiliyet (MEB, 2005), elinden iş gelme durumu, ustalık,

maharet, işi yapmaya yatkın olma durumu, bir işi başarma ve bir işlemi amacına uygun olarak sonuçlandırma yeteneği (TDK, 2011) olarak tanımlanabilir. Beceri, bireyin motor ve bilişsel davranışını değişen koşullara uygun biçimde yapması (Sever, 2021); toplumca bireyden beklenen belirli rol ve görevleri yerine getirmesidir (McFall, 1982). Tanımlara bakıldığında beceri kavramının bütünsel bir tarafının olduğu görülmektedir. Bireyin bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve sosyal açıdan yeterli olması durumu ve bu yeterlikler çerçevesinde bir işi başarması, davranışa dönüştürmesine “beceri” denilebilir. Bu anlamda bireyin belli bir bilgi birikiminin ve duygusal olgunluğun oluşmasının ardından, bireyden beklenen davranışlar olarak da ifade edilebilir.

Hayat bilgisi dersi öğretim programında araştırma becerisinin öğrencilere kazandırılması beklenmektedir. Öğretim programında araştırma becerisinin yanı sıra sorun çözme, öz yönetim, iletişim, gözlem, işbirliği, girişimcilik, karar verme, sosyal katılım, kurallara uyma, zaman yönetimi, bilgi ve teknolojilerini kullanma vb. gibi 23 farklı temel yaşam becerisinin öğrencilere kazandırılması amaçlanmaktadır (MEB, 2018). Nitekim öğrencilerin okul içi ve okul dışı yaşamında karşılaştıkları sorunların çözümünde veya bir işi başarabilmelerinde araştırma becerisini kazanmış olmaları beklenmektedir. Araştırma becerisine sahip olan bir bireyin, hayatın içinden bir problemi sınıfa getirmesi, tüm araştırma süreçlerini aşamalı olarak planlaması ve süreci yönetmesi gerekir (Kennedy, Latham & Jacinto, 2016).

Araştırma becerilerinin geliştirilmesi için, öğrencilerin merak ettikleri hususlar ve aldıkları kararlar desteklenmelidir. Bu anlamda öğrenme ortamlarında öğrencilerin işbirlikli ve katılımlı öğrenme süreçlerine esneklik tanınmalı, yapıcı, yaratıcı düşünceleri ve üst bilişsel becerileri geliştirebilir (Willison, 2018). Nitekim bireyin araştırma becerisine sahip olabilmesi için; okuma, kanıt kullanma, problem çözme, karar verme ve eleştirel düşünme becerisi gibi pek çok beceriye de sahip olmalıdır. Bu anlamda araştırma süreci araştırma becerisinin yanı sıra diğer beceri çeşitlerinin de kullanıldığı yoğun bir süreci ifade etmektedir. Bu durum bireyin araştırma becerisini kullanırken diğer pek çok beceriyi de geliştirmesine imkân tanımaktadır (Akhan & Demirezen, 2015; Çalışkan, 2017; Demircioğlu, 2003).

Her bireyin sahip olması gereken önemli bir beceri olan araştırma becerisinin 2009, 2015 ve 2018 yıllarında hazırlanan hayat bilgisi dersi öğretim programlarının hepsinde beceriler başlığı altında yer aldığı görülmektedir (MEB, 2009, 2015; 2018; Tay ve Baş, 2016). 2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı (1.2.3.Sınıf) detaylı incelendiğinde, araştırma becerisine yönelik çok az sayıda kazanıma yer verildiği görülmektedir. Kazanımlarda yer alan araştırma becerilerine genel olarak bakıldığında, becerilerin öğrencinin araştırıp bilgiyi elde etmesine yöneliktir. Fakat öğrencinin bilgiyi araştırıp elde etmesi için ilk önce bir araştırmanın nasıl yapıldığını, gerekliliklerini ve araştırma yöntemlerini öğrenmesi gerekmektedir. Elbette hayat bilgisi dersinde öğrencilere araştırma becerilerinin kazandırılabilmesi için; girişimcilik, iletişim, bilgi ve teknolojilerini kullanma, gözlem yapma, problem çözme, karar verme, eleştirel düşünme, zaman yönetimi, değişim ve sürekliliği algılama, yenilikçi düşünme, okuduğunu anlama ve yorumlama gibi bazı ön koşul becerilere ihtiyaç vardır. Bu bağlamda araştırma becerisinin ilkökulda öğrencilere kazandırılmasında; öğrencinin

kendi bilgi, beceri, tutumlarının yanında, sosyal ve duygusal açıdan hazırbulunuşluluk düzeylerinin önemli olduğu unutulmamalıdır.

Çocuk ilkokula başladığında ilk sınıf öğretmeniyle tanışmakta, öğretmenin her davranışını örnek almaktadır. Bu anlamda sınıf öğretmeni okula yeni başlayan çocuğun hayatında büyük bir öneme ve etkiye sahiptir. Öğrenci merkezli yapılandırmacı yaklaşımla birlikte araştırma ve sorgulamaya dayalı yeni sistemde öğretmenin rolleri de değişmiştir. Öğretmen, öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak, açık fikirli olmalı; hazır bilgiyi sunan değil, öğrenciyle birlikte öğrenen olmalıdır (Selley, 1999). Yeni sistemde öğretmen, öğrencilere sorular sorarak düşündürür, problemi çözmeye ve araştırmaya teşvik eder, ama nasıl düşüneceğini veya çözeceğini açıkça söylemez, ancak öğrencinin bulmasına yardımcı olur ve yol gösterir (Brooks & Brooks, 1999). Öğretmen ve öğrenciler uygun öğrenme ortamı hazırlamalı; öğrencilerin aktif olabileceği problem çözme, araştırma ve bağımsız düşünme becerilerini de geliştirecek iletişim ortamı sağlanmalıdır (Şaşan, 2002).

Sınıf öğretmeni, öğrencilerin yakın çevresinde yaşadığı sosyal sorunların çözümünde araştırma yapmaları ve düşünce üretmeleri için uygun öğrenme ortamını sağlamalıdır. Her bir öğrencinin bireysel ilgi ve yeteneklerinden yararlanmayı görev bilerek, öğrencilerinin problem çözme, iletişim, araştırma ve inceleme becerilerinin gelişimini teşvik etmelidir. Sonuç olarak, sınıf öğretmeni, yapılandırmacı eğitim anlayışına uygun bir öğrenme ortamı oluşturarak, araştırma becerisini merkeze alması gerekmektedir. İlkokul, öğrencinin sonraki yıllarına temel oluşturacak ve etkileyecek olan araştırma becerisi gibi daha pek çok becerinin, daha baştan kazandırıldığı en önemli eğitim basamağı olmalıdır. İlkokulda beceri eğitimi önemsenmeli, beceriler üzerinde hususiyetle durulmalı, yaşamda kullanılabilir hale gelmeli ve davranışa dönüşmelidir. Bu sebeple sınıf öğretmenleri araştırma becerisine sahip öğrenciler yetiştirmek için özellikle buluş ve araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejislerine önem vermeli, derslerde aktif olarak kullanmalıdırlar.

Alan yazın incelendiğinde araştırma becerisine yönelik öğrencilere pek çok araştırmanın (Alkan Dilbaz, 2013; Chu, 2008; Erdoğan, 2018; Güneş, 2011; İter, 2013; Kanatlı Öztürk, 2018; Larkin & Pines, 2005; Polat Demir, 2016; Waite & Davis, 2006; Willison, 2012; Willison & Buisman-Pijlman, 2016; Yıldırım, 2007) yapıldığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin araştırma becerileri üzerine velilerle yapılmış araştırma (Özer, 2014) ve fen bilimleri dersi ve öğretim programının öğrencilerin araştırma becerisi üzerine etkisi (Turan, 2019) üzerine yapılmış araştırmalar vardır. Öğretmenlerle de pek çok araştırmanın (Büyüköztürk, 1999; Yıldız, Kılıç, Gülmez & Yavuz, 2019; Kurşun, 2013; Şenbaşaran Uğuz, 2013; Willison, 2012; Willison & Buisman-Pijlman, 2016; Yasan, 2011; Yıldız, vd., 2019) yapıldığı tespit edilmiştir. Her ne kadar öğretmenlerle bu araştırmalar yürütülmüş olsa da ilkokulda araştırma becerileri üzerine detaylı bir çalışmanın yapılmadığı görülmüştür.

Bu araştırmada, ilkokul düzeyinde araştırma becerisine yönelik bir çalışma yapılması amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında pek çok sorunun cevabı aranmıştır. Araştırma becerisi kavramı, araştırma becerisinin önemi, araştırma becerisinin ilkokul programındaki dersler ve sınıflar düzeyindeki yeri, öğrencilerin araştırma becerisini geliştirmek için neler yapıldığı, hangi araç-gereç, yöntem ve tekniklerin kullanıldığı

tespit edilmeye çalışılmıştır. Bunun yanı sıra sınıf öğretmenlerin araştırma becerisini kazandırırken ne tür engellerle karşılaştıkları, öğrencilerin araştırma becerisi yeterli düzeyleri ve araştırma becerine yönelik çözüm önerilerinin neler olduğu gibi sorular, detaylı olarak çözümlenmeye ve ele alınmaya çalışılmıştır. Ayrıca bu araştırma, ilgili alan yazına kaynak oluşturması, bu alanda yapılacak çalışmalara ışık tutması ve farklı çalışmaların da yapılmasını teşvik etme açısından önem taşımaktadır.

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Denzin ve Lincoln'e (1998) göre nitel araştırma, araştırmacının araştırılan konuyu doğal ortamında incelemesi, konuyu yorumlama ve anlamlaştırma çabasıdır (Akt. Ekiz, 2003). Nitel araştırmanın belli bir yöntemle kurgulanması, incelenmesi ve konunun derinlemesine kavranması çabası vardır. Araştırmacı, araştırmaya katılan kişilerin öznel bakış açısına önem verir (Karataş, 2015). Bir başka bir deyişle bireyin duygu, düşünce, algı ve tecrübelerini ele alır (Gürbüz & Şahin, 2018).

Bu araştırmada "ilkokulda araştırma becerisi" nitel araştırma desenlerinden durum çalışması yöntemiyle düşünüldüğü tasarılanmıştır. Durum çalışmasıyla ilgili alan yazın incelendiğinde; vaka incelemesi, örnek olay incelemesi, özel durum çalışması ve durum çalışması gibi kavramların kullanıldığı görülmektedir (Ersoy, 2006; Yin, 2003). Araştırmacının çalışma grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerinin okulda yaşadıkları durumlarla ilgili bilgi ve deneyimlerinin olması muhtemeldir ve bu deneyimlerin görüşme yapılarak ortaya çıkarılması araştırmada hedeflenmiştir. Durum çalışması, araştırmacının amacına yönelik sınırlandırılmış bir veya birkaç durumu, ortamı veya bir sistemi derinlemesine incelemekte, analizini yapmakta ve tanımlamaktadır (Creswell, 2007; Stake, 1995). Karmaşık bir durumu anlama çabası olarak, neden ve nasıl sorularıyla zengin veri toplama ve bütüncül olarak değerlendirme imkânı sağlamaktadır; yaşamın içerisinde güncel olarak var olan bir durumun, ortamında araştırılmasına ve incelenmesine de imkân tanımaktadır (Akar, 2016; Yin, 2003). Sonuçta durum çalışması, o durumla ilgili elde edilen verilerle ilgili genelleme amacı taşımamaktadır (Lichtman, 2006) ve durumdan ne anlaşıldığını açıklayan bir yöntemdir (Denzin & Lincoln, 1994).

Çalışma Grubu

Araştırmacının çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Amaçlı örnekleme seçilmesinin nedeni, araştırmacının amacına göre elde edilmek istenen bilgi açısından zengin içeriğe sahip durumların belirlenip seçilerek derinlemesine incelenmesidir. Amaçlı örnekleme, belli özelliklere sahip olan veya belli ölçütleri kapsayan durumlarda tercih edilir (Büyüköztürk vd., 2020). Araştırmada amaçlı

örnekleme çeşitlerinden ölçüt örneklemeden yararlanılmıştır. Ölçüt örnekleme, araştırmacı tarafından belirlenmiş veya oluşturulmuş ölçütleri karşılayan durumların çalışılmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu bağlamda, örneklem seçiminde temelde katılımcıların kolay ulaşılabilir olması, gönüllülük ilkesi, görev yapıyor olması ve ilkokulda tüm sınıflar düzeyindeki öğretmenlerin katılımının sağlanması temel ölçüt olarak alınmıştır.

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2021-2022 eğitim öğretim yılında Nevşehir merkezinde bulunan bir ilkokulda görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Okulda görev yapan 21 sınıf öğretmeninden 20'si araştırmaya gönüllü olarak dâhil olmayı istemişler ve görüşmeyi kabul etmişlerdir. Bu yüzden çalışma grubu 20 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Çalışma grubunun demografik bilgileri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1.

Çalışma Grubunun Demografik Bilgileri

Sınıf Öğretmenleri	n	%	
Cinsiyet	Kadın	11	55
	Erkek	9	45
Mesleki Kıdem	0-10 yıl	1	5
	11-20 yıl	12	60
	21 yıl ve üzeri	7	35
Okutulan Sınıf	1.sınıf	6	30
	2.sınıf	5	25
	3.sınıf	4	20
	4.sınıf	5	25

Çalışma grubunun demografik özellikleri incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin cinsiyet durumları bakımından kadın öğretmenlerin sayısı erkek öğretmenlerden daha fazla olduğu görülmektedir. Mesleki kıdemleri bakımından 11-20 yıl arası görev yapan öğretmenler sayı olarak daha fazladır. Okutulan sınıf düzeyleri bakımından sınıf öğretmeni sayısının birbirine yakın oldukları söylenebilir.

Veri Toplama Aracı ve Süreci

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu 10 adet açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Sorular yarı yapılandırılmış görüşme formu özellikleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde önceden hazırlanmış soruların yanısıra konuyla ilgili detaylı bilgi almak için ek sorular yöneltilir; belli düzeyde standartlığı ve esnekliği ile derinlemesine bilgi alınabilmesi nedeniyle genellikle tercih edilmektedir (Türnüklü, 2000; Yıldırım & Şimşek, 2018). Görüşme formundaki sorular hazırlanırken alan yazından yararlanılmış, kapsam geçerliği ve güvenirliği için temel eğitim bölümündeki üç akademisyen uzmanın görüşü alınmıştır. Soruların açıklığını ve anlaşılabilirliğini değerlendirmek üzere, katılımcıların dışında alanda çalışan bir sınıf öğretmenin de görüşü alınmış ve görüşme formundaki sorulara son şekli verilmiştir. Veri toplama aracı olarak kullanılan

görüşme formundaki sorular, etik kuruluna gönderilmiş ve gerekli izinler alınmıştır. Araştırmada kullanılan görüşme soruları aşağıda verilmiştir:

1. Araştırma becerisi sizin için neyi ifade etmektedir?
2. Araştırma becerisi neden önemlidir?
3. Araştırma becerisinin ilkökul programında dersler düzeyindeki yeri nedir?
4. Araştırma becerisinin ilkökul programında sınıflar düzeyindeki yeri nedir?
5. Öğrencilerin araştırma becerisinin geliştirilmesi için nasıl bir yol izlerseniz? Ne tür etkinlikler uygularsınız?
6. Araştırma becerisinin geliştirilmesi için ne tür araç-gereç ve materyaller kullanırsınız?
7. Araştırma becerisinin kazandırılması için hangi strateji, yöntem veya teknikleri kullanırsınız?
8. Araştırma becerisinin kazanılma sürecinde engel oluşturan unsurlar sizce nelerdir?
9. Öğrencilerin araştırma becerilerini nasıl buluyorsunuz? Değerlendirme yapar mısınız?
10. Öğrencilerin araştırma becerilerinin geliştirilmesi için önerileriniz nelerdir?

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler toplanırken her öğretmenden boş oldukları saatlere göre randevu alınmış, görüşme öncesinde görüşme formundaki soruları incelemeleri ve sorulan sorulara verdikleri cevaplara esnasında ihtiyaç duyduklarında yardımcı olunmuştur (Büyükoztürk, 2012). Üniversitenin bilimsel araştırmalar ve yayın etik kurulu 2021.09.351 toplantı karar sayılı etik izni de yine katılımcılarla paylaşılmıştır. Görüşme sırasında sorularla ilgili gerekli açıklamalar yapılmış, gönüllülük esasına dayalı görüşmeler gerçekleştirilmiş ve görüşmeler ortalama 30-35 dakika sürmüştür. Ayrıca en sonunda katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevapları kontrol etmeleri sağlanmıştır. Görüşmenin sonunda katılımcıların verdikleri cevapları kontrol etmelerini sağlamak, araştırma verilerinin inanırlığı açısından yapılan uygulamalardan birisidir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Ayrıca araştırmada inandırıcılığın sağlanması amacıyla katılımcıların doğrudan ifadelerinden alıntılara yer verilmesi açısından da önemlidir (Çepni, 2018). Daha sonra sınıf öğretmenlerinden toplanan veriler, içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir.

Veriler çözümlenirken içerik analizi basamakları kullanılmış; ilk olarak görüşme soruları ışığında tüm formlar okunmuş, bir çerçeve oluşturulmuştur. İkinci olarak okumalar doğrultusunda elde edilen veriler ışığında belirli temalar altında kodlamalar yapılmış ve katılımcıların görüşleri doğrultusunda temaların altında alt temalara yer verilmiştir (Creswell, 2007; Creswell, 2013; Yıldırım & Şimşek, 2018). Öğretmenlerin sorulara verdikleri cevaplar ışığında kullandıkları sözcükler ayrı ayrı kodlanarak yazılmış ve belirli gruplara ayrılarak temalar ve alt temalar oluşturulmuş ve eşleştirme yapılmıştır. Kodlamalar ve bu eşleştirmeler, araştırmacı ve alan uzmanları tarafından

yapılmıştır. Daha sonra bir araya gelerek farklı düşünülen kodlamalar arasında uzlaşmış, temalar ve alt temalar oluşturulmuştur (Anagün, Yalçınoğlu & Ersoy, 2012; Ersoy, 2014). Her bir görüşme formu sınıf öğretmenlerinin gizlilik hakları göz önüne alınarak Ö1-Ö20 arasında kodlanmış, öğretmen görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak veriler desteklenmiş ve araştırmanın geçerliliği artırılmıştır.

İnandırıcılık ve Etik

Nicel araştırma yöntemlerinde kullanılan geçerlilik ve güvenilirlik kavramları, nitel araştırmalarda yerini inandırıcılık ve tutarlılık kavramlarına bırakmıştır (Lincoln & Guba, 1985). Bu çalışmada inandırıcılık ve tutarlılık kavramlarının gerekleri sağlanmıştır. İnandırıcılık için katılımcıların sayısı ve özellikleri, nasıl seçtikleri, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve analizi süreçlerinin detaylı olarak açıklanması gerekir (Creswell & Miller, 2000). Ayrıca katılımcı teyidi alma, doğrudan katılımcı ifadeleri, etkileşim, detaylı ve çeşitli veri toplama sağlama ve uzman görüşünün alınması önerilmektedir (Lincoln & Guba, 1985; Merriam, 2009; Patton, 2014). Tutarlılık ise, araştırmanın niteliğini belirlemektedir ve nicel araştırmadaki güvenilirlik yerine kullanılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu anlamda çalışmada başından sonuna yapılan her işlem detaylı olarak açıklanmıştır. Kodlayıcılar arası tutarlılık için, veriler alanda görev yapan üç uzmanla paylaşılmış ve verilerin analizinde bu uzmanlardan yardım alınmıştır. Gelen dönütler sonrasında tespit edilen hatalar düzeltilmiştir. İç geçerlilik ve güvenilirliğin sağlanması için katılımcılardan elde edilen cevaplar sınıf eğitimi alanında çalışan uzmanlar tarafından kodlanmıştır. Miles & Huberman'ın (1994) formülü kullanılmış ve kodlayıcılar arası uyum .85 olarak hesaplanmıştır. Bu oranın kodlayıcılar arası uyum bakımından en az .70 olması beklendiğinden (Miles & Huberman, 1994) bu oranın kodlayıcılar arası uyum bakımından yeterli olduğu söylenebilir.

İlkokul öğrencilerinin araştırma becerileri hakkında bilgi sahibi oldukları düşünüldüğünden, araştırmada çalışma grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerine yer verilmiştir. Bu anlamda, araştırma konusunun doğal ortamında ele alınması ve incelemesi konun zengin bir içerikle sunulmasına katkıda bulunmuştur. Veriler toplanırken öğretmenlerle gönüllülük esasına dayalı olarak araştırma yürütülmüş, her bir katılımcıyla görüşmeler yüz yüze 30-35 dakikalık bir sürede tamamlanmıştır. Toplanan veriler içerik analizi yoluyla çözümlenmiş, özet halinde tablolaştırılmış, açıklanmış, yorumlanmış ve değerlendirilmiştir.

Bulgular

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırma becerisi sizin için neyi ifade etmektedir? Sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2.

Araştırma Becerisi Kavramına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri**Temalar ve Alt Temalar****I.Bilgiyi keşfetme**

- Bilgiyi öğrenmenin yolu
- Bireysel keşfetme çabası

II.Merak edip öğrenme

- Merak uyandıran konular
- Kalıcı ve derin öğrenme

III.Sorunları sorgulayarak çözme

- Başarıya ulaştırılan yol
- Problemi fark etme ve çözme
- Doğru ve anlamlı sorular

IV.Katılım sağlama

- Eylemde bulunma
- İstekli olma
- Faydalı olma

V.Gelişim içinde olma

- Kişisel gelişim için gayret içinde olma
- Toplumun gelişimine katkıda bulunma

Tablo 2’de, araştırma becerisi kavramına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde, bilgiyi keşfetme, merak edip öğrenme, sorunları sorgulayarak çözme, katılım sağlama ve gelişim içinde olma temalarına ve tabloda belirtilen alt temalarına değindikleri belirlenmiştir. Araştırma sorusuna verilen cevaplarda bazı öğretmenlerin doğrudan ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

Ö1. “Bir beceriyi sorarak öğrenmemize yardım eder”.

Ö5. “Keşfetmek, kendi kendine öğrenmek, problemi bulabilmektir”.

Ö10. “Kişinin kendi çabasıyla kendini geliştirmesini ifade eder”.

Ö11. “Doğru ve anlamlı sorular sorarak problemi fark etme, kavrama, planlama ve test etmedir”.

Ö16. “Yapılan bir işe bir eyleme isteyerek katılmak”.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırma becerisinin önemi nedir? Sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3.**Araştırma Becerisinin Önemine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri****Temalar ve Alt Temalar****I.Öğrenme**

- Öğrenmeyi kolaylaştırma
- Öğrenme arzu isteğini artırma
- Öğrenmede kalıcılığı sağlama

II.Problem çözme

- Problemlere çözüm bulma
- Sorgulama yapma
- Geniş bir bakış açısına sahip olma

III. Kişisel gelişimi için planlama yapma

- Çok yönlü olarak kendini geliştirme
- Bilgileri doğru, planlı ve amacına uygun araştırma
- Doğru, planlı ve amacına uygun iş yapma

IV. Yenilikler için farklı bakış sunma

- Farklı bakış açısı oluşturma
- Yeni şartlara uyum sağlama
- Yeniliklere açık olma
- Esnek düşünceye sahip olma

Tablo 3'te, araştırma becerisinin önemine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde, öğrenme, problem çözme, kişisel gelişim için planlama yapma ve yenilikler için farklı bakış açısı sunma temalarına ve tabloda belirtilen alt temalarına yer verdikleri tespit edilmiştir. Araştırma sorusuna verilen cevaplarda bazı öğretmenlerin doğrudan ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

Ö1. *"Bilgiyi anlamamızı, yorumlamamızı ve değerlendirmemizi sağlar".*

Ö2. *"Bir soruna bir yol veya yollar üzerinden farklı bakış açıları oluşturmak".*

Ö5. *"Değişen ve gelişen dünya şartlarına ayak uydurmak".*

Ö12. *"Öğrenmek ve öğrenmek istediği şeyleri belirlemek, öğrenmesine hazırlık yapmak için önemlidir".*

Ö17. *"Araştıracığı konuyu veya bilgiyi doğru, planlı ve amacına uygun olarak yapabilmeyi sağlar".*

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırma becerisinin ilkökul programındaki dersler düzeyindeki yeri nedir? Sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4.

Araştırma Becerisinin İlkokul Programındaki Dersler Düzeyindeki Yerine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

Temalar ve Alt Temalar

I. Yetersiz

- Araştırmaya daha çok yer vermek gerek

II. Kısmen

- Bazı derslerde yer almaktadır

III. Yeterli

- Yeterli düzeyde yer almaktadır

Tablo 4'te, araştırma becerisinin ilkökul programındaki dersler düzeyindeki yerine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde, çoğunluğun yetersiz teması altında toplandığı görülmektedir ve araştırma becerisine daha çok yer verilmesi gerektiği yönünde görüş belirtmişlerdir. Bazı öğretmenler ise, kısmen teması altında bazı derslerde yer aldığını belirtirken, bazı öğretmenler ise yeterli teması altında görüşlerini belirtmişlerdir. Araştırma sorusuna verilen cevaplarda bazı öğretmenlerin doğrudan ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

Ö1. “İlkokulda bazı derslerde önemlidir, mesela hayat bilgisi ve fen bilgisi derslerinde önemli bir yere sahiptir”.

Ö4. “2.,3.sınıflarda araştırma becerisi gerektiren çok az konu var. Daha sıklıkla öğrencinin aktif katılımı için artırılabilir”.

Ö7. “Önemlidir daha fazla yer alması gerekir. Saadece okul içi değil, okul dışı etkinliklerle de desteklenmelidir”.

Ö15. “İlkokul 1.sınıf düzeyinde yer verilmemiştir”.

Ö14. “İletişim çağında olduğumuzu düşünürsek müfredata daha çok araştırma konuları katılmalıdır. Kazanımlara yeterince yansıtılmıyor”.

Ö19. “Yeterli olduğunu düşünmüyorum”.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırma becerisinin ilkökul programında sınıflar düzeyindeki yeri nedir? Sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5.

Araştırma Becerisinin İlkokul Programında Sınıflar Düzeyindeki Yerine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

Temalar ve Alt Temalar

I.Üst sınıflar

-Sınıf seviyesi yükseldikçe
Araştırma becerisine yönelik
çalışmalar da artmaktadır

II.Tüm sınıflar

-Tüm düzeylerinde araştırma becerisi
bulunmaktadır

III. Son sınıflar

-Son sınıfta daha çok yer
verilmektedir

IV.Alt sınıflar

-1. ve 2. sınıfta daha az yer almaktadır

Tablo 5’te, araştırma becerisinin ilkökul programında sınıflar düzeyindeki yerine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde, katılımcıların çoğunluğu sınıf seviyesi yükseldikçe araştırma becerisine yönelik çalışmaların arttığını belirtmiştir. Katılımcıların yarısı tüm sınıf düzeylerinde araştırma becerisi bulunmaktadır şeklinde görüş bildirirken, katılımcıları az bir kısmı ise, son sınıfta daha çok yer verildiğini ve 1. ve 2. sınıfta daha az yer aldığını belirtmişlerdir. Araştırma sorusuna verilen cevaplarda bazı öğretmenlerin doğrudan ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

Ö10. “İlkokul 4. Sınıfta araştırma becerisi biraz daha gelişmekte, 4. Sınıf programında diğer sınıflara oranla daha fazladır”.

Ö12. “1.sınıfta sorularla gerçekleştirirken, 2.sınıfta n itibaren araştırma ödevleriyle gerçekleşir”.

Ö16. “Her sınıfın kendi düzeyine uygun etkinliklerle yer alması, kalıcı öğrenmeye katkıda bulunacaktır”.

Ö19. “Her sınıf düzeyinde olması gerekir”.

Ö20. “Sınıf seviyesi yükseldikçe araştırma becerisine yönelik çalışmalar da artarak yer alır”.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Öğrencilerin araştırma becerisinin geliştirilmesi için nasıl bir yol izlerseniz? Ne tür etkinlikler uygularsınız? Sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerine tablo 6’da yer verilmiştir.

Tablo 6.

Öğrencilerin Araştırma Becerisinin Geliştirilmesi İçin İzledikleri Yollara ve Etkinliklere İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

Temalar ve Alt Temalar

I.Öğretmen rehberliğinde etkinlik hazırlama

- Öğrencinin süreçte aktif yer alması
- Araştırma konularına yönelik öğrenciyle birlikte etkinlikler yapma
- İlgi ve meraklarını çekici konulara yer vererek eğlencili araştırmalarda bulunma

II.Strateji, yöntem ve teknikleri bilme ve kullanma

- Araştırma konusuna yönelik öğretim yaklaşımlarını bilme
- Konunun öğretimine uygun yöntem ve teknik kullanma

III.Öğretmenin rol model olması

- Doğru yönlendirme yapma
- Davranışlarıyla örnek olma
- Söylemleriyle eylemlerinin tutarlılık göstermesi

IV.Kaynak ve materyal kullanma

- Araştırma konusuyla ilgili kaynak araç, gereçleri bilerek kullanabilme
- Araştırma konusuyla ilgili ilgilerini ve meraklarını çekecek kaynak ve materyallere yer verme

Tablo 6’da, öğrencilerin araştırma becerisinin geliştirilmesi için nasıl bir yol izlerseniz sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde; öğretmen rehberliğinde etkinlik hazırlama, strateji, yöntem ve teknikleri bilme ve kullanma, öğretmen rol model, kaynak ve material kullanma temalarına ve tabloda belirtilen alt temalarına yer verdikleri tespit edilmiştir. Araştırma sorusuna verilen cevaplarda bazı öğretmenlerin doğrudan ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

Ö4. “Ünlü birinin, kurtuluş savaşı kahramanının ya da bilim insanını araştırıp onu canlandırması istenilebilir”.

Ö5. “Öğrencilere kendi kendilerine yaşama ve keşfetme alanları oluşturmaya çalışırım. Bir sorun verip, grup çalışması ile kendilerinin çözüm yolları üretmelerini isterim”.

Ö12. “Konuyla ilgili filmler izletilebilir, müzeye vb. yerlere geziler düzenlenebilir ve araştırma sonuçlarının not edilmesiyle kaydı yapılabilir”.

Ö16. “Bazı derslerde kullanılan araç-gereç vb. öğrencilerle birlikte yapılabilir, birlikte oyunlar oynanıp, bulmacalar hazırlanabilir”.

Ö19. “İlgi çeken ve merak uyandıran sorular ile araştırmayı ve öğrenmeyi hedefleyen oyunlar ile teşvik edici, eğlendirici oyun ve ödül sistemi sağlanabilir”.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırma becerisinin geliştirilmesi için ne tür araç-gereç ve materyaller kullanırsınız? Sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerine tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 7.

Araştırma Becerisinin Geliştirilmesi İçin Ne Tür Araç, Gereç ve Materyaller Kullandıklarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

Temalar ve Alt Temalar	
I.Görsel Araçlar -Kitap, dergi, gazete, resim model, harita, afiş, projektör	II.Teknoloji Destekli Araçlar -Bilgisayar, tablet, akıllı tahta
III.İnternet Sosyal Ağ Araçları - İnternet, web sayfası	IV.Görsel - İşitsel Araçlar -Film, video, televizyon, Eğitsel geziler, kuklalar
V.İşitsel araçlar -Ses kayıtları, CD	

Tablo 7’de, araştırma becerisinin geliştirilmesi için ne tür araç-gereç ve materyaller kullanırsınız sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde, görsel araçlar, teknoloji destekli araçlar, internet sosyal ağ araçları, görsel - işitsel araçlar ve işitsel araçlar temalarına ve tabloda belirtilen alt temalarına değindikleri görülmüştür. Araştırma sorusuna verilen cevaplarda bazı öğretmenlerin doğrudan ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

Bazı öğretmenlerin doğrudan ifadeleri şu şekildedir:

Ö1.“Fen bilgisi dersinde deney araç gereçleri, kitaplar, dergiler, bilgisayar ve projeksiyon kullanıyorum”.

Ö4. “Bilgisayar, kostümler, laboratuvar malzemeleri, haritalar, afişler, görsel ve yazılı materyaller, kuklalar, gazeteler, kitaplar”.

Ö7. “Teknolojik kaynaklar, görsel işitsel kaynaklar, sınıf dışı ortamlar”.

Ö10. “Araştırma becerisinin geliştirilmesi için internet, kitap vs. kaynaklar haricinde bazı insanlardan da yararlanırsınız”.

Ö13. “Kaynak kitaplar, internet, aile ile ilgili fotoğraf, albüm, video vb.”.

Ö15. “Akıllı tahta, projeksiyon, bilgisayar ve internet en güçlü araç”

Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırma becerisinin kazandırılması için hangi strateji, yöntem veya teknikleri kullanıyorsunuz? Sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerine tablo 8’de yer verilmiştir.

Tablo 8.

Araştırma Becerisinin Kazandırılması İçin Hangi Strateji, Yöntem Veya Tekniklerini Kullandıklarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

Temalar ve Alt Temalar	
I.Sorgulamaya Dayalı Stratejiler -Tartışma, beyin fırtınası, münazara, problem çözme, proje, örnek olay, deney, gezi-gözlem	II.Dramatizasyona Dayalı Stratejiler -Drama, tiyatro, gösteri, rol oynama, kukla gösterisi
III.İşbirlikli Öğretim Stratejileri -Grup projeleri, altı şapka, istasyon, karşılıklı sorgulama	IV.Anlatıya Dayalı Stratejiler -Düz anlatım, soru-cevap, hikaye, masal, öykü anlatımı

Tablo 8’de, araştırma becerisinin kazandırılması için hangi strateji, yöntem veya teknikleri kullanıyorsunuz sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde, sorgulamaya dayalı stratejiler, dramatizasyona dayalı stratejileri, işbirlikli öğretim stratejileri, anlatıya dayalı stratejiler temalarına ve tabloda belirtilen alt temalarına yer verdikleri tespit edilmiştir. Araştırma sorusuna verilen cevaplarda bazı öğretmenlerin doğrudan ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

Ö6. “Öncelikle konu ile alakalı, öğrencinin ilgisini çekçek bir araştırma verilebilir. Sınıfta sunum yaptırılabilir, ya da gösteri şeklinde sunabilir”.

Ö7. “Problem çözme, kaynak inceleme, olay inceleme, istasyon, altı şapka, drama, beyin fırtınası, tartışma”.

Ö13. “Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi, beyin fırtınası, soru sorma, tartışma, proje, gezi gözlem, deney”.

Ö16 “Çocukların kendilerini rahat bir şekilde ifade edecekleri canlandırmalar, oyunlar vb.”.

Ö20. “Beyin fırtınası, tartışma, drama, istasyon ve altı şapka tekniklerinden yararlanıyorum”.

Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırma becerisinin kazanılma sürecinde engel oluşturan unsurlar sizce nelerdir? Sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerine tablo 9’da yer verilmiştir.

Tablo 9.

Araştırma Becerisinin Kazanılma Sürecinde Engel Oluşturan Unsurlara İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

Temalar ve Alt Temalar

I. Teknolojik kaynaklı engeller

-Teknoloji, internet, kaynak ve imkan yetersizliği

II. Öğrenciden kaynaklı engeller

-Öğrencinin tutumu
-Öğrencinin kişilik özellikleri

III. Aileden kaynaklı engeller

-Ailenin ortamı ve çevresel özellikleri
-Ailenin yapısı ve özellikleri

IV. Öğretmenden kaynaklı engeller

-Öğretmenin tutumu
-Öğretmenin kişilik özellikleri

V. Zamandan kaynaklı engeller

-Kısıtlı zaman

VI. Öğretim programından kaynaklı engeller

-Konu yükünün fazla oluşu

Tablo 9’da, araştırma becerisinin kazanılma sürecinde engel oluşturan unsurlar sizce nelerdir, sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde, teknolojik kaynaklı engeller, öğrenciden kaynaklı engeller, aileden kaynaklı engeller, öğretmenden kaynaklı engeller, zamandan kaynaklı engeller ve öğretim programından kaynaklı engeller temalarına ve tabloda belirtilen alt temalarına değindikleri görülmüştür. Araştırma sorusuna verilen cevaplarda bazı öğretmenlerin doğrudan ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

Ö4. “Öğrencilerin kütüphane kültürünün olmaması, merak duygusunun körelmesi ve tembellik, ezber eğitim”.

Ö7. “Teknoloji, internet, kaynak yetersizliği. Çocukların neyi nasıl araştıracağını dahi bilmemeleri, öğrenci motivasyon ve ilgisindeki isteksizlik”.

Ö12. “Öğrencilerin sorunları tespit edip giderme çabasında olmamasıdır”.

Ö16. “Çocuğun aile yapısı, yetiştirildiği ortam, çocuğun kendi yapısı, ailenin ekonomik durumu, ders programındaki konuların fazlalığı ve zamanın kısıtlı olması gibi engeller var”.

Ö17. “Araştırma becerisine engel olacak unsurlardan bir tanesi öğretmen tutumu ve davranışlarıdır. (Menfi olumsuz anlamda) Öğretmen yapıcı, motive edici olmazsa bu sürece engel oluşturur”.

Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Öğrencilerin araştırma becerilerini nasıl buluyorsunuz? Değerlendirme yapar mısınız? Sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10.

Öğrencilerin Araştırma Becerilerine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

Temalar ve Alt Temalar

I.Yetersiz

-Yapamıyor, ailesi yapıyor, hazıra alışmış, çok eksik, yeterli değil

II.Kısmen

-Desteğe ihtiyacı var, zorlanıyor, yönlendirme yapılması lazım

III.Yeterli

-Yeterli düzeyde, nereden nasıl yararlanağını biliyor

Tablo 10'da, öğrencilerin araştırma becerilerini nasıl buluyorsunuz, sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde, çoğunluğun yetersiz temasında görüş belirttikleri tespit edilmiştir. Bazı öğretmenler kısmen şeklinde görüş belirtirken çok az öğretmen ise yeterli olarak görüş belirtmişlerdir. Araştırma sorusuna verilen cevaplarda bazı öğretmenlerin doğrudan ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

Ö3. "Öğrenciler zamanımızda hazıra alıştırmış durumda. Araştırma becerisi yok, kitap okuma yok denecek kadar az. Teknolojik bilgi çok fazla ama emeksiz bilgi edinmeye çalışıyor".

Ö6. "Genel olarak küçük sınıflar araştırmayı velisi olmadan pek yapamıyor. Çoğunun velisi yapıyor".

Ö7. "Yeterli düzeyde buluyorum. Öğrencilerime araştırma konusu problemi verdiğimde nereden nasıl faydalanacaklarını biliyorlar".

Ö10. "Bazen destek ve yardım gerekiyor. Tek başlarına araştırma yapmakta zorlanıyor".

Ö11. "Şehir merkezindeki öğrencilerin olanak ve imkanları olumlu yönde etki ediyor. Kırsal kesim bu yönde negatif oluyor".

Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Öğrencilerin araştırma becerilerinin geliştirilmesi için önerileriniz nelerdir? Sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerine tablo 11'de yer verilmiştir.

Tablo 11.

Öğrencilerin Araştırma Becerilerinin Geliştirilmesi İçin Sınıf Öğretmenlerinin Önerileri

Temalar ve Alt Temalar

I.Yetenek ve ilgisine uygun olma

-Merakını ve ilgisini çekme
-Yeteneğine uygun olma
-Seviyesine uygun olma

II.Sosyal katılımı sağlama

-Etkin derse katılım
-Sosyal katılımı teşvik etme
-Özgüveni artırma

III.Okuma

- Çok okuma yapma
- Çeşitli kaynaklardan okuma
- Kütüphaneye gitme
- Okuyup not alma

IV. Araştırma ödevini artırma

- Güncel konuları düşünme
- Sık sık araştırma yapma
- Performans görevi verme
- Proje ödevi verme

V.Etkinlik yapma

- Kitaplardaki etkinlik sayısını artırma
- İlgilerine göre etkinlik yapma

VI.Teknoloji kullanımı ile ilgili imkân ve ortamları sağlama

- Teknoloji kullanımı yaygınlaştırılarak kaynak kullanımı sağlanmalı
- İmkânlar artırılarak sosyal ortamlar kullanıma sunulmalı

Tablo 11’de, öğrencilerin araştırma becerilerinin geliştirilmesi için önerileriniz nelerdir, sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde, yetenek ve ilgisine uygun olma, sosyal katılımı sağlama, okuma, araştırma ödevini artırma, etkinlik yapma ve teknoloji kullanımı ile ilgili imkân ve ortamları sağlama temalarına ve tabloda belirtilen alt temalarına değindikleri görülmüştür. Araştırma sorusuna verilen cevaplarda bazı öğretmenlerin doğrudan ifadelerine aşağıda yer verilmiştir:

Ö7. “Çocukların ilgi, istidat ve kabiliyetlerine uygun araştırma konuları verilirse sonuçtan memnun oluruz”.

Ö10. “Teknolojiyi doğru kullanma becerisi, kütüphane ziyaretleri, öğrencinin derse etkin katılımı, arkadaşlarıyla sosyal ortam kurularak programlar hazırlanabilir”.

Ö14 “Çocukların yeteneklerine göre öğretim verilmeli. İlkokulda bu saptanıp diğer kademelerde yetenekleri doğrultusunda geliştirilmelidir”.

Ö17 “Derlerde çocuklara hazır bilgi vermek yerine, konunun en can alıcı yerinde yarım bırakıp onda merak duygusunu geliştirip, araştırmaya yönelmesini sağlamalıyız”.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın sonucuna göre;

Sınıf öğretmenleri *araştırma becerisini*: bilgiyi öğrenmenin yolu, merak uyandıran konular, bireysel keşfetme çabası, kalıcı ve derin öğrenme, başarıya ulaştırıcı yol, sorunu farketme ve çözme, doğru ve anlamlı sorgulama, isteyerek eylemde bulunma, katılım sağlama, istekli olma, eylemde bulunma, faydalı olma, gelişim gösterme, kişisel gelişim için gayret içinde olma ve toplumun gelişimine katkıda bulunma kavramlarıyla tanımlamışlardır. Sınıf öğretmenleri *araştırma becerisinin önemi* konusunda, öğrenmeyi kolaylaştırma, problemlere çözüm bulma, çok yönlü olarak kendini geliştirme, öğrenme arzu isteğini artırma, sorgulama yapma, farklı bakış açısı oluşturma, geniş bir bakış açısına sahip olma, yeniliklere açık olma, esnek düşünceye sahip olma, bilgileri doğru, planlı ve amacına uygun araştırma, öğrenmede kalıcılığı sağlama, doğru, planlı ve amacına uygun iş yapma ve yeni şartlara uyum sağlama

şeklinde açıklamışlardır. Araştırma sonuçlarıyla benzerlik gösteren Kurşun (2013) çalışmasında, araştırma becerisini kazanan öğrencilerin bilinçli, meraklı, aktif ve istekli olduklarını belirtmektedir. Öğrencilerin araştırma becerilerini geliştirmede, yakın çevrelerinde olup bitenleri keşfetmeleri için öğretmenin fırsatlar sunması, sorunlarla ilgili farkındalık oluşturmada öğrencilerle iş birliği yapması, süreçle ilgili sorular sorması, açıklama ve sunumlar istemesi, danışmanlık ve rehberlik etmesi önemlidir (Bee & Boyd, 2002; Vygotsky, 1987).

Sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu, *araştırma becerisinin ilkökul programında dersler düzeyindeki yerinin* çoğunlukla yetersiz olduğunu ve tüm derslerde yer verilmesi gerektiğini, araştırma becerisine özellikle hayat bilgisi ve fen bilgisi gibi bazı derslerde yer aldığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin çoğunluğu sınıflar düzeyinde sınıf seviyesi yükseldikçe araştırmayla ilgili çalışmaların da arttığını, tüm sınıf düzeylerinde bulunduğunu belirtirken; öğretmenlerin az bir kısmı ise 1.2. sınıfta araştırma becerisine daha az yer verildiğini, son sınıfta daha çok yer verildiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca sınıf öğretmenleri, derslerde araştırma becerisini içeren çok az kazanım olduğunu, araştırma becerisinin sınıf seviyesi arttıkça zorlaşması ve öğrenciyi geliştirecek şekilde ayrıntılandırılması gerektiğini düşünmektedirler.

Araştırma becerisinin geliştirilmesinde öğretmenler, öğrencinin araştırma sürecinde aktif olmasını, öğrenciyle birlikte etkinlikler hazırlama ve yapmayı, ilgi ve meraklarını çekici konulara yer vererek eğlenceli araştırmalarda bulunmayı, araştırma konusuna yönelik strateji, yöntem ve teknik ile kaynak materyal, araç-gereci bilerek kullanabilmeyi, doğru rol model olarak rehber olmayı, davranışlarıyla örnek olmayı ve söyledikleriyle yaptıklarının tutarlı olmasını önemsemektedir. Sınıf öğretmenleri, en çok öğrencilerin kendi başlarına araştırma yapabilecekleri merak uyandıran konuları belirleyip araştırma ödevleri verdiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmen rehberliğinde hazırlayacakları eğlenceli etkinliklerin öğrenme ortamında paylaşılmasının da araştırma becerilerinin gelişmesinde etkili olacağını düşünmektedirler. Yıldırım (2007) araştırma becerilerinin kazandırılmasında proje tabanlı öğretim yönteminin etkili olduğunu, öğrencileri eğitsel ortam ve deneyimlere yönlendirmenin de araştırma becerisinin geliştirilmesinde önemli olduğunu belirtmektedir. Araştırma sürecinde öğretmenin dışsal ve içsel motivasyon sağlaması, doğru rehberlik yapması önemlidir. Karmaşık ve çoklu parçalar birleştirilmeli, anlamlı bütüne ulaşılabilmelidir (Waite & Davis, 2006).

Sınıf öğretmenleri *araştırma becerisinin öğrencilere kazandırılmasında* en çok görsel araçları (kitap, dergi, gazete, resim, model, harita, afiş, projektör) ve teknoloji destekli araçları (bilgisayar, tablet, akıllı tahta) kullanmaktadır. Daha sonra sırayla internet sosyal ağ araçlarını (internet, web sayfaları), görsel - işitsel araçları (film, video, televizyon, eğitsel geziler, kuklalar) ve işitsel araçları (ses kayıtları, CD) kullandıkları söylenebilir. Kennedy, Latham & Jacinto (2016) 21.yüzyıl öğretmen becerilerini incelerken öğretmenlerin; teknoloji, ders araç, gereç ve materyallerini düzenli olarak güncellemelerini; kendilerini ders uygulamalarına yönelik araştırma yaparak geliştirmelerini; ders öğretim materyal ve yöntemlerini iyileştirmelerini; özgün, yaratıcı ve eleştirel olmalarını önermektedir.

Sınıf öğretmenlerinin *araştırma becerisinin kazandırılması için uygulanabilecek strateji, yöntem ve tekniklere* yönelik verilere bakıldığında; çoğunlukla sorgulamaya dayalı stratejileri (tartışma, beyin fırtınası, münazara, problem çözme, proje, deney, örnek olay, gezi-gözlem) kullanmaktadırlar. Bununla beraber, dramatisyona dayalı stratejileri (drama, gösteri, tiyatro, rol oynama, kukla gösterisi), işbirlikli öğretim stratejilerini (grup projeleri, istasyon, altı şapka, karşılıklı sorgulama) ve anlatıya dayalı stratejileri (düz anlatım, soru cevap, hikâye, öykü ve masal anlatımı) kullanmaktadırlar. Willison (2018) araştırmasında, araştırma becerisinin geliştirilmesi için, öğrenci özerkliğinin desteklenerek araştırma yöntemlerinin içeriğinin oluşturulmasına, araştırma süreçlerinin belirlenmesine, tüm eğitim sürecinde öğrencilerin motivasyonlarının sağlanmasını ve katılımlarının teşvik edilmesine dikkat çekmektedir. Wu & Hsieh (2006) ise, öğrencilerin araştırma ve sorgulama becerilerini geliştirmek için, bir dizi sorgulamaya dayalı öğrenme etkinliği tasarlamış ve önemli ölçüde etkili olduğunu belirtmiştir. Digeni (1999) ise, eğitim ortamında işbirlikçi öğrenmenin avantajlarına işaret etmiştir.

Araştırma becerisinin kazanılma sürecinde engel oluşturan unsurlarla ilgili veriler incelendiğinde, sınıf öğretmenleri teknolojiden, öğrenciden, aileden, öğretmenden, zamandan ve öğretim programından kaynaklı engellerin olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırma becerisini kazandırmanın uzun ve zorlu bir süreç olduğunu altını çizen sınıf öğretmenleri, zamandan kaynaklı engellerin yanı sıra, ders öğretim programındaki konu yükünün de fazla olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencinin kendinden, kendi tutum ve kişilik özelliklerinden kaynaklanan nedenlerin yanı sıra; bazı öğretmen tutum ve özelliklerindeki olumsuzluklar da araştırma becerisinin önünde bir engel olabilmektedir. Aile ortam ve çevresi ile aile yapısı ve özelliklerinin yetersiz oluşunun; okulda teknoloji, internet, kaynak ve imkân yetersizliği de araştırma becerisinin geliştirilmesinde birer engel olabilmektedir. Bu engellerin aşılması için Erten (2019) araştırmasında, öğretmen adaylarına öğrenme ve yenilenme becerilerinin kazandırılması için, çok okuma yapılmasını, duyarlı olunma, merak etme ve araştırmanın, özgüven içinde soru sorabilmenin, yeniliklere açık olmanın ve iletişimle sorunları çözebilecek sabırda olmanın önemine değinmiştir. Chu (2008) öğretmenlerin araştırma ile ilgili genel eğitim almalarını, öğrencilerin araştırma-inceleme ve sorgulama temelli eğitimlerini desteklemelerini, kolaylaştırıcı ve rehber rol model olmalarını önermiştir.

Sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu, *öğrencilerin araştırma becerilerinin “yetersiz”* olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrencilerin araştırma becerilerinin geliştirilmesi için daha çok çalışma yapılması yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğrencilerin verilen araştırma ödevlerini yapamadıklarını, çoğunun ailesinin yaptığını ve hazıra alıştırıldığını, çok eksiklerinin olduğunu ve yeterli olmadıklarını ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra “kısmen” diyen öğretmenler, öğrencilerin desteğe ihtiyaçlarının olduğunu, zorlandıklarını ve yönlendirme yapılırsa araştırma yapabileceklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin araştırma becerilerinin “yeterli” olduğunu söyleyen çok az öğretmen ise, öğrencilerin araştırma ödevlerinde nereden ve nasıl yararlanacaklarını bildiklerini ve yeterli düzeyde olduklarını ifade etmiştir.

Sınıf öğretmenleri ilkokulda öğrencilerin *araştırma becerilerinin geliştirilmesi için pek çok öneri* sunmuşlardır. Bunlar: Öğrencilere ilgi ve yeteneklerine göre eğitim

verilmesi, ilgilerini çekecek ve meraklarını uyandıracak örnek araştırmaların yapılması, etkin derse katılımın ve sosyal katılımın teşvik edilerek öğrencilerin özgüvenlerinin artırılması, çok okumaları ve kütüphaneye gitmeleri, etkinlik yapma, kitaplardaki etkinlik sayısını artırma, ilgilerine göre etkinlik yapma, araştırma ödevlerini artırma, güncel konu ve sorunlar üzerinde düşünme ve araştırma yapabilme, performans görevi verme, proje ödevi verme, okullarda teknolojik imkân ve kaynakların artırılması, okullarda gerekli sosyal ortamların sağlanması, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin yeterli hale getirilmesi, yeterli zamanın sağlanması, istek ve motivasyonlarının artırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Araştırma sonuçlarına benzer şekilde Yıldırım (2007) araştırmasında sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerin araştırma becerileri uygulamalarında, deneyimsizliklerinden veya maddi imkânsızlıklarından dolayı sorunlar yaşandığını gözlemlemiştir. Büyüköztürk (1999) araştırmasında öğretmenlerin araştırma becerisinin yeterli düzeyde olmadığını ve öğrencilere de bu beceriyi kazandıramayacaklarını belirtmektedir.

Araştırma becerilerinin kazandırılması sürecinde aileden, okuldan ve çevreden kaynaklı güçlükler ve olumsuzluklar da yaşanmaktadır (Kurşun, 2013). Bu anlamda üniversitede alınan araştırma yöntemleri dersinin, uygulamalı araştırma projeleriyle desteklenmesi, öğrencilerin kütüphane gibi çevrim içi okul dışı öğrenme ortamlarından yararlanması araştırma becerilerinin geliştirilmesinde önemli görülmektedir (Larkin & Pines, 2005). Ayrıca öğrencilerin araştırma yapmaya teşvik edilmesi, işbirlikli grup çalışmalarının desteklenmesi ve motive edilmesi, öğrenmeyi kolaylaştırmakta ve araştırma becerilerini geliştirmektedir (Waite & Davis, 2006).

Öneriler

Araştırmanın sonuçları göz önüne alındığında şu önerilerde bulunulabilir:

1. Araştırma becerisine dersler düzeyinde öğretim programlarının kazanımlarında daha fazla yer verilmesi önerilir.
2. Öğrencilerin dersler düzeyinde sadece bilgi düzeylerinin ölçüldüğü ve değerlendirildiği bir sistem yerine, beceri davranışlarının da ölçüldüğü ve değerlendirildiği bir sistemin hayata geçirilmesi önerilir.
3. Öğrencilerin araştırma becerilerini geliştirebilmeleri için, okulların başta teknoloji, internet olmak üzere diğer başka imkân ve kaynaklarının artırılması önerilir.
4. Araştırma becerisi zaman ve emek isteyen bir süreç olduğundan, okul zaman çizelgelerinde ve ders öğretim programlarında bu esnekliğin sağlanması gerekmektedir.
5. Bazı öğrencilerin araştırma becerisi yönüyle imkânları kısıtlı, hazırbulunuşluk düzeyleri ve ön bilgileri yetersiz olmasından kaynaklanan sorunların giderilmesi

- gerekir. Bu durumdaki öğrencilere gerekli şart ve olanakların sağlanması önerilir.
6. Genel olarak öğretmenlerin ve öğrencilerin araştırma becerileri yeterlikleri üzerine çalışmalar arttırılmalıdır.
  7. Öğretmen ve öğrencilerin araştırma becerisine ilişkin duygu, düşünce ve tutumlarının da ölçüleceği karşılaştırmalı olarak daha kapsamlı çalışmalar yapılabilir.
  8. Alandaki öğretmenlerin araştırma becerileri yeterlikleri ile Eğitim Fakültesi'nde okuyan öğretmen adaylarının araştırma becerileri yeterlilikleri karşılaştırmalı olarak çalışılabilir.
  9. Okuldaki öğrencilerin düzeylerine göre, araştırma becerilerine yönelik belli zamanlarda seminer, kurs ve programlar düzenlenebilir.
  10. Okulda öğrencilerin araştırma becerilerini geliştirmede öğrenme-öğretme ortamının uygun olması gerekir. Esnek, katılımcı, sorgulayıcı ve öğrenci özerkliğini destekleyici unsurların desteklenmesi önerilir. Eleştirel ve yenilikçi düşünmeyi, işbirlikli çalışmayı, demokratik sosyal katılımı sağlamayı, özgürce sorgulamayı ve tartışmayı, sorunları bilimsel süreçlerle kanıta dayalı çözmeyi teşvik etmelidir.

Etik Kurul Onayı: Bu çalışma için etik kurul onayı Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etik Kurulu'ndan alınmıştır (Ref: 2021.09.351)

Bilgilendirilmiş Onam: Katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

Hakem Değerlendirilmesi: Dış hakem değerlendirmesi.

Yazarların Katkısı: Araştırmanın tasarımı, hazırlanması, uygulanması, verilerin toplanması, analiz edilmesi, sonuç ve değerlendirmesinin yapılması ve son haline gelisinde yazarlar eşit oranda katkı sağlamışlardır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Finansal Açıklama: Yazarlar bu çalışmanın herhangi bir finansal destek almadığını beyan etmişlerdir.

Kaynaklar

- Akar, H. (2016). Durum çalışması. (Editör: A. Saban ve A. Ersoy), *Eğitimde nitel araştırma desenleri içinde* (s. 111-149). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Akhan, N.E., & Demirezen, S. (2015). Araştırma inceleme yoluyla öğrenme öğrenme stratejisi. (Editörler: C. Dönmez ve K. Yazacı), *Sosyal bilgiler öğretimi içinde* (147-174). Ankara: Pegem Akademi.
- Alkan Dilbaz, G. (2013). Araştırma temelli öğrenmenin tutum, akademik başarı, problem çözme ve araştırma becerilerine etkisi. Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin.
- Anagün, Ş.S., Yalçınoğlu, P., & Ersoy, A. (2012). An investigation of primary school teachers' beliefs on teaching-learning processes in science and technology course in terms of constructivism. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 5(1), 1-16.
- Bee, H., & Boyd, D. (2002). *Lifespan development* (3rd ed.). Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Brooks, J.G. & Brooks, M.G. (1999). The courage to be constructivist. *Educational Leadership*, November, 57(3), 18-24
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara. Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (1999). İlköğretim okulu öğretmenlerinin araştırma yeterlikleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 18(18), 257-269.
- Chu, S. (2008). Grade 4 students' development of research skills through inquiry-based learning projects. *School Libraries Worldwide*, 14(1), 10-37. <https://doi.org/10.29173/slww6775>
- Creswell, J. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Creswell, J. (2013). Nicel, nitel ve karma yöntem yaklaşımları, araştırma deseni. (Çeviri Editörü: S.Beşir Demir), Ankara: Eğiten Kitap Yayınları.
- Creswell, J.W. & Miller, D.L. (2000). Determining validity in qualitative inquiry. *Theory into Practice*, 39(3), 124-130.
- Çalışkan, H. (2017). Sosyal bilgilerde araştırmaya dayalı öğrenme yaklaşımı, (Editörler: R. Turan ve H. Akdağ), *Sosyal bilgiler öğretiminde yeni yaklaşımlar içinde* (241-268), Ankara: Pegem Akademi.
- Çepni, S. (2018). Araştırma ve proje çalışmalarına giriş. (8. Baskı), Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Demircioğlu, İ.H. (2003). Öğretim stratejileri, (Editörler: C. Öztürk ve D. Dilek) *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi içinde*, (135-226), Ankara: Pegem Akademi.
- Denzin, N.K., & Lincoln, Y.S. (1994). *The sage handbook of qualitative research*. SAGE Publications, Inc.
- Digenti, D. (1999). Collaborative learning: A core capability for organizations in the new economy. *Reflections: The a SOL Journal*, 1(2), 45-57. <https://doi.org/10.1162/152417399570160>
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metodlarına giriş*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Erdoğan, İ. (2018). Üstün yetenekli öğrencilerin bilimsel araştırma becerilerinin öğrencilerin yaptığı araştırmalara dayalı olarak incelenmesi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.

- Ersoy, A. (2006). *İlköğretim beşinci sınıfta teknoloji destekli proje tabanlı öğrenme uygulamaları*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Eskişehir.
- Ersoy, A. (2014). İnternet kaynaklarından intihal yaptığının farkında değildim: Bir olgubilim araştırması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1), 47-60.
- Erten, P. (2019). Öğretmen adaylarının 21. yüzyıl becerileri yeterlilik algıları ve bu becerilerin kazandırılmasına yönelik görüşleri. *Milli Eğitim*, 49(227), 33-64
- Güneş, P. (2011). Dereceli puanlama anahtarının ilköğretim öğrencilerinin araştırma becerisi ve bilişsel alan düzeyine etkisi. Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2018) *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Hammer, D. (1997). Inquiry learning and discovery teaching. *Cognition and Instruction*, 15(4), 485-529.
- İlter, İ. (2013). Sosyal bilgiler öğretiminde 5E öğrenme döngüsü modelinin öğrenci başarısına, bilimsel sorgulayıcı-araştırma becerilerine, akademik motivasyona ve öğrenme sürecine etkileri. (Doktora tezi), Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Kanatlı Öztürk, F. (2018). Çokkültürlü eğitim çerçevesinde hazırlanan etkinliklerle farklılıklara saygı değeri ve araştırma becerisi geliştirmeye yönelik bir eylem araştırması. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Adana.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Kennedy, I.G., Latham, G., & Jacinto, H. (2016). Education skills for 21st Century teachers: Voices from a global online educators' forum. Springer Briefs in Education, Cham: Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-22608-8>
- Kurşun, A. (2013). Hayat bilgisi dersi programının araştırma becerilerine ulaşabilirliğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar.
- Larkin, J.E. & Pines, H.A. (2005). Developing information literacy and research skills in introductory psychology: A case study. *The Journal of Academic Librarianship*, 31(1), 40-45. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2004.09.008>
- Lichtman, M. (2006). *Qualitative research in education a users' guide*. Sage Publications. Lincoln, Y.S. & Guba, E.G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Newbury Park: Sage Publications.
- McFall, R.M. (1982). A review and reformulation of the concept of social skills. *Behavioral Assessment*, 4, 1-33.
- McGregor, D. (2007). *Developing thinking, developing learning: A guide to thinking skills in education*. Berkshire, England: Open University Press.
- MEB (2005). *Sosyal bilgiler dersi ilköğretim 4. ve 5. sınıf programı*. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara: MEB Yayınları.
- MEB (2015). *İlkokul hayat bilgisi dersi 1,2, ve 3. Sınıflar öğretim programı*. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara: MEB Yayınları.
- MEB, (2009). *İlköğretim 1,2 ve 3. sınıflar hayat bilgisi dersi öğretim programı ve kılavuzu*. <http://talimterbiye.mebnet.net> adresinden 19.03.2022 tarihinde alınmıştır.
- MEB, (2018). *İlkokul 1,2 ve 3. sınıflar hayat bilgisi dersi öğretim programı*. <http://mufredat.meb.gov.tr> adresinden 07.01.2022 tarihinde alınmıştır.
- Merriam, S.B. (2009). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. (Çeviri Editörü: S. Turan). Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Miles, M.B., & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. California: SAGE Publications.
- Özçelik, İ. (2001). *Tarih araştırmalarında yöntem ve teknikler*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Özer, Ü. (2014). İlköğretim öğrencilerinin araştırma becerilerinin veli bakış açısıyla değerlendirilmesi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- Patton, M.Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (Çeviri Editörleri: M. Bütün ve S.B. Demir), Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Polat Demir, B. (2016). Elektronik portfolyo uygulamalarının ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin araştırma becerilerine etkisi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Selley, N. (1999). *The art of constructivist teaching in the primary school*. London: David Fulton Publishers.
- Sever, R. (2021). Temel kavramlar. (Editör: R. Sever), *Sosyal bilgiler eğitiminde kavram öğretimi içinde* (1-22), Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Stake, R.E. (1995). *The art of case study research*. Sage Publications.
- Şaşan, H.H. (2002) Yapılandırmacı öğrenme. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, Sayı: 74-75, s.49-52.
- Şenbaşaran Uğuz, M. (2013). Biyoloji öğretmenlerinin bilimsel süreç ve araştırma becerilerini uygulayabilme durumlarının tespiti. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Tay, B. ve Baş, M. (2016). 2009 ve 2015 yılı hayat bilgisi dersi öğretim programlarının karşılaştırılması. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 341-374
- TDK (2011). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Turan, A. (2019). 2005 Fen ve Teknoloji dersi öğretim programı ile 2013 fen bilimleri dersi öğretim programının öğrencilerin araştırma becerilerine etkisinin karşılaştırılması. Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 24(24), 543-559.
- Vygotsky, L.S. (1987). Development of higher mental functions during the transitional age. In R.W. Rieber (Ed.), *The collected works of L.S. Vygotsky* (pp. 83-150). New York: Plenum Press.
- Waite, S. & Davis, B. (2006) Developing undergraduate research skills in a faculty of education: motivation through collaboration, *Higher Education Research & Development*, 25(4), 403-419. <https://doi.org/10.1080/07294360600947426>
- Willison, J.W. (2012) When academics integrate research skill development in the curriculum, *Higher Education Research & Development*, 31(6), 905-919. <https://doi.org/10.1080/07294360.2012.658760>
- Willison, J.W. (2018). Research skill development spanning higher education: Critiques, curricula and connections. *Journal of University Teaching & Learning Practice*, 15(4). 1-15 <https://doi.org/10.53761/1.15.4.1>
- Willison, J., & O'Regan, K. (2007). Commonly known, commonly not known, totally unknown: A framework for students becoming researchers. *Higher Education Research and Development*, 26(4), 393-409.
- Willison, J. & Buisman-Pijlman, F. (2016). PhD prepared: research skill development across the undergraduate years. *International Journal for Researcher Development* 7(1), 63-83. <https://doi.org/10.1108/IJRD-07-2015-0018>

- Wu, H.K., & Hsieh, C.E. (2006). Developing sixth graders' inquiry skills to construct explanations in inquiry-based learning environments. *International Journal of Science Education*, 28(11), 1289-1313.
- Yasan, N. (2011). Lisansüstü eğitimin araştırma becerilerine ve bilim algılarına olan etkisine ilişkin araştırma görevlilerinin görüşlerinin incelenmesi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Yıldırım, S., (2007). İlköğretim 4.sınıf sosyal bilgiler dersinde proje tabanlı öğrenme modelinin araştırma becerilerinin gerçekleşme düzeyine etkisi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, D., Kılıç, M.Y., Gülmez, D. ve Yavuz, M. (2019). Öğretmenlerin araştırma okuryazarlığı becerileri: Ölçek geliştirme çalışması. *Turkish Journal of Educational Studies*, 6(1), 45-65
- Yin, R.K. (2003). *Case study research design and methods* (3. baskı). London: Sage Publications.

Yazarlar

Doç. Dr. Vedat AKTEPE
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesinde
Doçenttir. Araştırmaları, temel eğitim sosyal
bilgiler öğretimi, hayat bilgisi öğretimi ve
değerler eğitimi üzerine odaklanmaktadır.

Gökçe ULU
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal
Bilimler Enstitüsü, Sınıf Eğitimi Ana Bilim Dalı
yüksek lisans öğrencisidir. Araştırmaları,
eğitim yaklaşımları ve temel beceriler
üzerine odaklanmaktadır.

İletişim

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Eğitim
Fakültesi Temel Eğitimi Bölümü Sınıf Eğitimi ABD
/ NEVŞEHİR

E-posta: vedat.aktepe@hotmail.com

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal
Bilimler Enstitüsü / NEVŞEHİR

E-posta: gokceulu97@gmail.com